

J E L E N K Ö R.

55. szám.

Pest szerda julius 10dikén.

1833.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (ker. 's orsz. ülés a' RR. részéről. Kinevezések. Fiumei kereskedésünk. Bihari Casinó. Pécs városa új tisztathatósága. Abauji és muraközi magyarodás. K. kam. tudósítás). Anglia (alsóházi ülés jun. 21—28k. 's felsőházi jun. 25ikén. Anglia mult évi bevételai 's kiadásai, 's egyebek). Franciaország (a' pairkamara jun. 24—25iki ülései 's más nap mind a' két kam. ülések bérekesztése. Páris 12 maire-ségei a' város-körül erősítvények ellen. Mehemed Ali tervei 's egyvelgek). Spanyolország (a' spanyol király nyilatkozása testvérehez don Carloshoz. Madridban a' hódolás 's eskü jun. 20ikán. A' spanyol korona-követelők kor-rajza). Belgium. Amerika (columbiai 's braziliai hírek). Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. E' h. 2—3ikán tartott ker. ülésekben folytaták RRink a' vallástárgyi 6ik üzenet-javaslat vizsgáztatását, minek végével az orsz. küldöttségén már általment urbaniumi cikkelyek szerkezete 's fordítása véteték rostalat alá. Más nap t. i. 4ikén ugyan RRink orsz. ülést tartván, az előbb mondott üzenet-javaslatot pontonként fölvevék, de azon nap, reggeli 9 $\frac{1}{2}$ órától délutáni 5ig tartott hosszú tanácskozás után sem végezheték el, nem juthatván tovább „a' szabad általmenetről“ szóló snál, a' meddig ugyan ismét mindent jóvá hagytak.

Királyi Fejdelmünk f. eszt. junius 21ki legmagasb rendelete szerint az erdélyi kir. tábla előlölőjéül kinevezett Nopcsa Elek helyébe erdélyi kancellariai udv. tanácsnokká Naláczy József es. kamarást 's eddiglen kormányzéki tanácsnokot; az így megürült kormányzéki tanácsnokságra pedig gr. Gyulai Lajos es. kamarást méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

Fiume jun. 28ikán: Kikötőnkben, névszerint a' martiusiczi kikötői vesztég-intézetben jelenleg áll: 2 brigantin Odessából 's egy kisebb pielego Corfuból mindnyájan terhelve; a' parti vizen (rada) áll: 6 brigantin, a' Fiumára kikötőben mintegy 50 pielego. A' kereskedés leginkább fával 's különösen hordó-dongákkal foly és deszkákkal. A' kereskedési mérleg mult hónapban reánk nézve activ volt mintegy 30—50 frtal.

Nagy-Várad jul. 2kán: Ns megyénk keleti oldalát környező Bihar-hegynek bércei, mellyektől hajdan a' megye nevét nyeré, e napokban ismét egy új egyesületnek, az itt felállított 's tegnap megnyitott „Bihari Casinonak“ adának atyafi nevezetet. A' casinók szétágazó hasznát 's boldogító vég cél-

ját előadni, a' józanodni 's helyén tapogatni kezdő elmék számához képest itt sem hely sem irány; annál fogvást elég legyen zsenge Egyesületünk választott pályájáról megjegyezni: hogy főbb ohajtásunk a' miveltebb társasági örömek utján szélesíteni a' közpallérozódásra nyilást, ehöz édesítve vezetni az egyeseket, 's mit illy hatáskörében idővel hasznost, jót és szépet hozhat létre, azt Hazá 's Nemzet javára szentelni. Biztosító vala e' reményekre a' megnyitó ünnep. A' Társaság teremében végig nyuló asztaloknál szüete harmadrésze a' vidékiekkel együtt 317 személyből álló egyesületnek, nemések, katonák és polgárok vidám arcezal, távol minden feszesség nyommasztó fékitől barátságosan közlötték egymással az Egyesület felálltából származott örömet, 's kedves tekintet vala látni mindnyájokat e' köz érdekű tárgytól lelkesítve. Hosszu 's harsány éljennekkel páros áldomás-poharak üritettek azokért, kiknek tisztuk vagy hazafiságok Honunk ügyeiben fáradozni t. i. Nemzetünk Fejeiért, Casinóink 's egyesületünk Nagymestereért, gyámoli 's terjesztőiért, szóval 's általánosan Hazánk indigesiért. T. Ö.

Sz. kir. Pécs városában jun. 10—11ikén ment végbe minden kir. biztos nélkül, és pedig legnagyobb esend- és renddel, szavazási úton a' város tisztathatóságának újra választatása. Eskütt polgárokká lettek: Skerlecz Károly a' tek. megye főadószedője 30 szóval, Hunyady László orvos doctor 49 sz., Horváth József 28 sz., Tropa Mihály 28 sz., Zofcsák Imre 51 sz., Mesztrics József 52 sz., Horváth János ügyész 49 sz., Trober Ignác 50 sz., Pinterovics Antal táblabíró 50 sz., Jaranyi István 54 sz., Czach Károly 34 sz., Kniffer János 55 sz., Marczy Márton 43 sz., Hartmann János 44 sz., Rabl Ágoston 34 sz., Berecz Mátvás 49 sz., Ben-

ner Ferencz 52 sz., Thaller József 50 sz., Vogl József 28 sz., Blauhorn Mihály 40 sz.; szószólóvá Pucher József 38 sz., belső tanácsbeliekké: Hauer Daniel 53 sz., Patkovics Ferd. 43 sz.; főjegyzővé Pintér Mihály, aljegyzővé Jelusics János 46 sz., alügyésszé Árvay Ignác 44 sz., város kapitánnyá Furthinyi Ignác 46 sz., polgármesterré Dollinger Károly 38 sz., főbíróvá Pirger Mihály 52 szóval.

Örömmel jelenthetünk ismét egy pár magyarodást. Felső Abaujban fekvő Semse helység lakosi, eddiglen csupa tótok, most bámulható hamarsággal változnak magyarokká. A' kezdetet ugyan is gyermekeik tevék, kiknek különösen magyar nyelvben taníttatásukra a' helység derék földes ura 's asszonya (m. Semsey Jób ur 's hitvese, szül. gróf Keglevich Éva) illő fizetés mellett önpénztárukból, magyar tanítót rendeltek, 's a' jelesb tanulók közt osztogattatni szokott ajándékok mellett (egész öltözet-ruhák, ujas mellény, csizma, kalap, pénzdarabok 's a' t.) a' fogamat már annyira ment, hogy az iskolás gyermekek mindnyájan beszélnek magyarul, szüleik pedig velök az egyházban 's a' most tartott jubileumi ájtatos menetekben (processiókban) már együtt magyarul énekeltek, imádkoztak, köszönnek 's a' t. — Itt hazafi pártolás szül magyarokat; — menjünk a' muraközi Horvátokhoz, névszerint a' Perlak m. városiakhoz, itt meg csupán egy igen tiszteletes tanítónak Rigó Józsefnek, 's a' város vidékebeli fiók falusi iskolákra vállalt segéd-társának példás szorgalma volt képes a' kezök alá bízott tanulókat nem csak olvasni 's írni magyarul, de már beszélni is megtanítani; hogy valóban ki e' várost egy pár év előtt látta 's most újra látná, eleget álmélkodhatnék: mint történhetik ennyi változás, ennyi haladás egyes emberek szorgalma 's külső hatalmasb pártfogás vagy csere nélkül. Köszönet mind a' két rendű nemes iparú polgárnak!

(Kir. kam. tud.)

A' nagymélt. m. kir. udv. Kamara Ujpalánkán a' megürült 30di hivatalra Weichlein Károly henndorf 30dost; a' krapinaira Müller József kossutarcizai 30di passualistát, ezen hivatalba ismét Lukics Demeter jeszenovai 30di felügyelőt; nádkuti 30dossá Perschill József Bruckon volt 30ad-tisztségi ir-

nokot, ennek helyébe Puniekh Károly practicanst; végre a' pozsonyi 30adhoz 3ik tisztirnokká Klettvig Károly Pesten volt irnokot 's ennek helyébe Spacsek Ferencz Pozsonyban volt practicanst alkalmazá. — A' besztercebányai bánya-törvényszék helyettes jegyzői megürült hivatalára a' selmeczi fő kamara-grófság irnoki hivatalának accessistáját Szakmár Józsefet; itt Budán pedig tulajdon leveltáránál Roszinszky Ferencz és Jabloniczky Aloiz előmozdittatási által megürült két jelentői (indicansi) tisztségre ugyanazon hivatal eddigi irnokait Rupp Jakabot és Turcsányi Istvánt, 's az ekép megürült két irnoki helyre Fináczy Károly és Csiffáry Vincze accessistákat nevezé ki, végre Komáromban ellenőzi sómázsamesterségre Eckmayer József Makován volt sóárnokot (perceptort) saját kérelmére; hradeki sómázsá-mesterré Csiszinszky Flóri rosenbergi sómázsást, ennek helyibe Horánszky József Turdoson volt sópajtaórt. A' turegyházi juhtenyésztésre felügyelt kétfelvi kam. ispán Leszery István meghalt.

A N G L I A.

Az alsóház jun. 21iki ülésében az irlandi egyházi reform tovább vitattatása jött ismét szó alá. A' 147ik cikkelyé a' legfontosabb 's legérdekesb. Ez t. i. azt mondá az eredeti ministeri javaslat szerint, hogy a' püspöki székek kevesbitésiből 's a' gazdagabb beneficiumokra vetendő lerovatokból eredendő feles jövedelem eleinte 's főleg ugyan templomok 's egyházi épületek emeltetésire 's javíttatására, utóbb pedig a' parlamenttől szabadon választandó vegyes czélokra fordíttassék. Így ezen záradék nyilván kimondá azon, most már csak az egyháziak 's felsőháziaknál kétes principiumot: hogy t. i. a' status vagyis annak törvényhozói hatalma, az egyházi jövedelmekről szabadon rendelkezhetik. De az angol felsőház a' billnek épen ezen principiuma 's záradéka ellen készült leginkább. Azért is Stanley ur felállván, itt a' kormány nevében azon módosítványt ajánlá, hogy az érdeklött jövedelmek ne „vegyes czélokra“ hanem csak olyan, egyházi költségekre fordíttassanak, mellyekre ez előtt az ugy nevezett egyházi adózások (Vestry cess: Kirchenabgaben) fordíttattak. Stanley ur nyil-

ványos zavarban volt, midőn ezen indítványt tevő, mert abból világosan kitetszett, hogy azt a' ministerium csupán a' felsőház iránti engedékenységből 's talán a' két fél közt (mint multkor említettük) előre kikötött titkos alkuból cselekszi; az elsőt legalább maga Stanley ur sem tagadá. Ő, ugy mond, előre látja, hogy azon záradék a' felsőházban el fogná az egész billt vettetni; ezen félrevetés pedig más fontos rendszabásokat is, mellyek már olly szépen haladtak előre, veszélybe hozhatna 's ebből ismét olly dolgok következhetnének, a' mellyeket ő most megnevezni nem akar, de a' mellyektől a' háznak minden tagja rettegni fog. (Egy szó: nem! nem!) Stanley ur: Ezen „nem“ Oldhamnak tisztelt követőtől (Cobbett) jő, 's én örülök hogy ő az egyetlen kivétel a' házban. (O'Connell is 's még néhányan felkiáltanak: nem! nem! mi húszan vagyunk!) Stanley: Sajnálom hogy husz tag van a' házban ki meg nem gondolja, milly következéseket vonna e' bill félrevettése maga után. Mianak egy principiumát sem áldozzuk fel; a' háznak megmarad azon szabadsága, hogy az egyházi költségek után is fenmaradó felesumnáról, ha csakugyan marad fen valami, — szabadon rendelkezessék; én itten csak azt akarom, hogy azon jövedelmek legelőbb is és főleg egyházi czélokra fordittassanak, 's kérem a' házat, ne ügyekezzenek e' miatt az egész bill veszélyeztető félrevettetésén. — O'Connell: Midőn a' ministerek azon elvet állíták fel, hogy a' parlament az egyházi birtokról szabadon rendelkezhetik, akkor mutatták meg legelőször életökben, hogy az irlandi népen valóban könnyíteni ohajtanak. Ezen egy elv ér valamit a' billben 's most ezen akarnak túladni. Felszólítom a' házat: emlékezzék meg a' ministeriumnak akkor tett ígéreteire, midőn az irlandi csendbillt e' házon általvivé 's midőn nyilván kimondá, hogy e' két billrel (a' csend- és egyházi reformbillrel) akar állani vagy bukni. Kimondá akkor a' ministerium nyilván, hogy egy elvet akar az irlandi egyházi birtokra nézve felállítani, melly szerint senki se kénytessek többé adót fizetni olly egyház és papság fentartására, mellytől vallási oktatást nem vesz, 's megszüntessék azon anomalia, melly szerint most Irlandban protestans egy-

ház van protestans hívek nélkül. Illy ocsmány árulás, millyet most a' ministerium elkövetend, valóban hallatlan. Feláldozzák a' billnek egyetlen jó elvét csak azért, mert félnek egy olly ellenséggel ütközni össze, mellytől hogy nem félnek, dicsekedve mondogaták. Egy harc volt emlegetve, mellyben egy részről korunknak legvitész katonája (Wellington) lenne a' vezér, 's a' ministerek ki nyilatkoztatták, hogy ők e' harctól nem félnek; de féltek és félnek folyvást 's e' bill principiumának feláldozása mutatja, hogy a' vitát ki akarják kerülni (Tetszés). Ha ez lángbetűkkel volna e' ház falaira írva, akkor sem lehetne világosabb. Jól van tehát! tartsák meg hivatalaikat, ragaszkodjanak azokhoz, míg érdemesnek tartják; de lássák aztán, mit gondol az ország felölök, ha majd látni fogja, hogy ők hivatalaik miatt túladának elveiken 's ígéreteiket megszegék. Én azt mondom nekik, hogy nekünk a' bill kell, az egész bill! — Eltöröltétek annak legfontosb záradékát, az egyetlen elvet, melly benne valamit ért, 's most azt kívánjátok hogy mi azt így fogadjuk el. Nem, mi azt így nem fogadjuk el. Küldjétek csonka billeteket Carlton-Ferrawba (a' torykitt szokták clubbjokat tartani), ott majd elfogadják, mert az alku ugy is már előre kötve van. Ujra kimondom, hogy én azt nem fogadom el 's hogy ellene magam és az irlandi nép nevében protestálok. Felszólítom a' házat 's a' ministereket: tartsák meg ígéreteiket 's vessék a' módosítványt vissza. Stanley ur tagadá, hogy a' torykkal valami alku vagy egyezkedés történt volna 's azt igyekezett megmutatni, hogy a' jelen billnek nem annyiban a' szabad rendelkezhetés, mint inkább maga az irlandi egyházba hozandó reformok, mint: a' püspökszék kevesbitése, a' szegényebb plebániák jutalmazbitása 's t. eff. teszik fő czélját 's alapját. Lord Russell: Én mindig azt hittem, hogy az egyházi vagyonhoz nem kell minden csekély okból nyulni, noha arról a' parlament a' vallási és erkölcsi oktatás előmozdittatására a' néppen szabadon rendelkezhetik. (Halljuk! halljuk!). De egyszerűs mind igen rosznak tartom, ha ezen kérdés (t. i. a' szabad rendelkezhetés kérdése) időnek előtte 's mig nem épen mulhatlanul szükséges, vétetik fel, mivel meg va-

gyok győződve, hogy annak vitatása nem eshetik meg bizonyos rázkodtatás nélkül. Ha már e' háznak csakugyan vitába kell ereszkedni a' lordokéval, legyen az méltó, nyomos tárgy miatt. Itt egy árnyék, egy elvont elv (abstractum principium), vagy is inkább annak most vagy csak később leendő felálltatása forog fen, 's ezért vetnök mi az országos esendet és békét kockára? Én a' constitutiót más szempontból nézem, mint néhány tisztelt követ. A' két háznak kölesönös ellenőrsége és ellensúlya nem azért találtatott fel, hogy azokat minden nyomon összeütközésbe hozzuk egymással; hanem azért, hogy rendszabások fogadtassanak el, mellyekben mind a' két fél megegyez 's mellyek az országnak hasznosak. A' felsőház a' püspökszékek kevesbítettését 's az egyházi adók eltöröltetését is csupán azért hajlik elfogadni, mivel a' constitutio értelmében kötelességének tartja, hogy az országos véleménynek 's az alsóház kinyilatkoztatott akaratjának saját vélekedése feláldozásával is engedjen. Itten tehát csak az forog kérdésben: jó és méltó dolog lesz e' átereszteni mind a' két házon egy olly billt, mellynek igen sok jó oldala, jó rendszabása van, de a' melly (Stanley indítványához képest) nem fejez ki, nem állapít meg nyilvánosan egy elvet, mellynek most nagy és talán meghághatatlan akadályok torlódnak ellene. (Tetszés a' tory padokról). Ismétlem: ha e' ház összezőrren a' lordokéval, legyen az nagy és fontos tárgy miatt. Az alsóház kétségkívül erősebb rész a' törvényhozóság e' két ága közt, de reményem, hatalmát mértéklettel fogja gyakorlani. Némelly urak velünk általellenben (a' radicalisok) szeretnék az eredeti záradékot megtartani, mivel ez által a' bill félrevetetését (a' felsőházban) bizonyosnak tartják 's így a' két ház közötti összeütődést is, mellyet ők ohajtanak. De én azt mondom: az ország nem minden esztendőben állhat ki egy revolutiót, — 's azért véleményem szerint a' háznak a' béke fentartatásán minden módon, még sajnos áldozatokkal is, kellene igyekezni. — Ezen nyomos előadás mellett is az elszántabb reformisták 's radicalisok közül többen (mint: Hume, Harvey, O'Connor, Grote) szólottak a' módosítás ellen, melly azonban a' to-

ry és ministerialis rész egyesülése által 280 szóval 148 ellen elfogadtatott. Nevezetes, hogy a' ministerium viseletét e' tárgyban még a' toryak, névszerint Peel ur is megrovák. Én, úgy mond Peel, rosszallom az ilyen alkuvásokat, compromissumokat; megjegyezvén azonban, hogy ezen esetben részemről mit sem tudok a' dologról. Az illyes transactionok által nem nyeri meg az ember ellenkezője bizodalját, sőt rendszerint még barátiét is elveszti. —

Az alsóház jun. 24ikei ülésében kérdést tesz Whalley ur: ha igaz e, hogy egy magas törvényszéki tisztviselőnek gondatlansága miatt egy, a' királytól aláirt megkegyelmezés későn érkezett a' végbehajtás helyére 's a' bűnös kivégeztetése csak azért maradt el, mivel egyik ujság történetből hírt kapott 's emlékezést tőn a' megkegyelmezésről, mielőtt azt az illető hivatal megkapta volna? — Lamb ur feleli, hogy e' tévedés igen is megtörtént 's érette az illető tisztviselő feleletre fog vonatni. Whalley ur jul. 2ikán indítványt akar e' tárgy iránt tenni. Utóbb az irlandi egyházi reformbill kerülvén ismét elő, annak még hátramaradt végső záradéka elfogadtatott. Hume ur azonban a' tegnapi, 142ik záradékot ismét szóba hozá 's akará különösen tudni: ha abban a' lord kincstárnok (lord Althorp) is megegyezett e? Minthogy pedig a' lord gyöngékedése miatt most nincs jelen, a' tudósítást az ő megjelenéseig kívánja halasztatni. Lord Russel kinyilatkoztatván, hogy lord Althorp az érdeklött módosításban tökéletesen egyetért, Hume ur az elhalasztás iránt tett indítványát visszahuzta. — A' felsőház jun. 25ikei ülésében marquis Lansdowne javaslatára a' keletindiai társaság ügye negyednapra (jun. 28ikára) halasztatott el 's helyette a' nyugotindiai rabszolga-emancipatiót illető alsóházi határozatok vétettek föl. Hg. Wellington nyilatkozott legelőbb az oppositio résziről 's olly értelemben, hogy ő ugyan a' tulajdonosoknak kárpótlékul javasolt 20 milliót kevesli; de különben a' resolutiók elfogadtatását nem ellenzi. A' vitások e' hir elindultakor még folytak; de jóllehet több lord szólott már a' resolutiók ellen, bizonyosnak hitték, hogy azokat a' ház minden szavazat nélkül elfogadandja.

5ike
mell
véte
font
119,
lio,
f. st
sok
351,
min
986.
564
kül
épít
ugy
gig
mél
tek
apr
val
van
egy
ni,
val
és
het
gy
tet
jöv
ze
set
tes
sö
tö
me
mi
ne
a'
he
ró
üg
ma
ad
bé
sé
m
a'
ti
te
g

A' Courier közli a' legközelebb (januar 5ikeig) lefolyt évnek bevételeit és kiadásait, mellyekben következők a' főbb pontok. Bevétele: be- és kiviteli vám 36 millio 411,482 font sterling; bélyeg (Stempel) 7 millio 119,892 f.; egyenes adó (contributio) 5 millio, 333,686 f. st.; postajövedelem 2,175,291 f. st.; koronajószágok 359,524 f. st. Kiadások: Statusadósság kamatai 28 millio 351,352 f.; hadi erő 13 millio 440,804 f. st.; mindennemű adó-beszedési költségek 2 millio 986,518 f.; civilliste és nyugpénzek 1 millio 564,713 f.; igazságszolgáltatás 989,476 f.; külső ügyek hivatalai 330,439 f.; országos építvények 1,645,040 f. 's a' t. Most már, ugy mond a' Courier, nézze bár akárki végig ezen kiadási pontokat 's mondja meg: hol, mellyik pontban lehetne itt tetemes kiméleteket tenni? Megengedjük, hogy némelly apróbb cikkelyeknél lehet is kell is még valamit megtakarítani; de itt most nem arról van a' szó: mikép lehet egypár-száz, vagy egypár százezer font sterlinget megkimélni, hanem arról: ha lehet-e a' köz terhet valamelly nagy, fontos summával kevesbiteni és miben? Mi megvalljuk, hogy ilyen lehetőségét nem látunk. A' legelső 's legnagyobb pont a' statusadósság, melly sérthetetlen; pedig annak kamatai az országos jövedelemnek felét sőt többét nyelik el. Ezen pont nyomja az országot 's kiválta keresetből élő osztályokat leginkább. Ha feltesszük is, hogy a' többi pontok egy, két sőt szinte három millióval is alább szállíthatók, ez alábbszállítást alig fogná a' nép tömege megérzeni. Nem azt akarjuk mondani, mintha tehát ezen alábbszállítást nem kellené, bár lehet, megtenni; hanem azt, hogy a' törvényhozásnak, ha csakugyan érezhetőleg akar a' népen könnyíteni, más utakról módokról kell gondoskodnia. Az adók egyes változtatása által lehet ugyan valamennyire könnyíteni a' dolgon; de hogy az adónak, mellyet szám szerint alig lehet többé kevesbiteni, fizettetése könnyebben essék a' népnek, erre azt tartjuk nincs más mód, mintha több pénz kerül a' nép közzé, a' forgásban levő pénzmennyiség szaporittatik. A' statusadósság papirospénzben vétett föl, 's mi azt most aranyértékkel vagyunk kénytelenek fizetni; akkor azt a' pa-

piros-szülte pénzbőségéből meríté a' nemzet 's most az arany-valuta által okozott pénzsűkiből kénytelen visszafizetni. De lehet reménylenünk, hogy a' kormány ezen egyetlen 's hathatós eszközt még használni fogja. Miután Peel ur 1819beli billje a' lordkincstárnok által az angol bank privilegiuma iránt behozandó törvényjavaslat erejében lételeg el lesz törölve, bizton reménylhetjük, hogy elmellőztetvén finanziaállapotunk javulásának e' legfőbb akadálya, rövid időn visszatérhetünk ismét azon pénzürtékre, melly alatt Nagybritannia a' jóllétnek példátlan időszakát élte. — Azon tisztviselő, kinek előbb említett gondatlansága miatt a' kir. megkegyelmezés elkésett, a' london-városi recorder, neve Knowleys, öreg és gyöngé ember. A' londoni választott polgárság e' tárgyban egy végzést hozott, mellynek veleje illy értelmű: A' legnagyobb borzadás és sajnálkodással hallottuk, hogy Job Cox-nak, egy, a' Newgateben ülő elítelt bűnösnek élete a' londoni recorder által szinte feláldoztatott, minthogy ez a' végrehajtó parancsolatot kiadta, noha Ő Felsége a' halálítéletet kisebb fenytéssel váltotta fel. A' recorder ezen tettének nem adhatunk szelidebb 's enyhébb magyarázatot, mint ha azt mondjuk, hogy az, a' kor-szülte elmegyöngeségnek következése volt. De ha meggondoljuk, milly szörnyű következése lehetnek ilyen gyöngeségnek egy illy fontos hivatalban, — jól lehet ez úttal a' szerencsétlenség nem történt meg, — sürgető kötelességünknek tartjuk kinyilatkoztatni, hogy a' recordernek tüstént ki kell hivatalából lépnie, mellynek fontos tiszteit, legyen az bármi okból, tovább folytatni nem képes. — Ezen nyilatkozás következésiben a' recorder csakugyan még ugyanaz nap beadta lemondását a' városi tanácsnak 's az el is fogadtatott.

FRANCZIAORSZÁG.

A' pairkamara jun. 24iki ülésében Perier ur a' bevételi budgetről tudósít 's a' biztosság nevében annak elfogadtatását ajánlja. Előbb azonban a' kiadási budget vétetik vitatás alá, 's miután Moutlosier ur némelly boszus észrevételekkel futja a' ministerium munkálkodását keresztül 's az ország állapotját a' szerteható titkos egyesületek miatt nem épen nyugtatónak mondja, — elfogad-

tatik. Hasonló sors várja itt kétségkívül a' bevételi budgetet 's minden még hátra lehető törvényjavaslatot. — Bondy ur helyébe a' Seine-megyei préfet-ségbe Rambuteau ur, követkamara tag, neveztetett ki; amaz hihetőleg a' statustanácsba megyen által. — Morles, genie-ezredes-helytartó, az antwerpi fellegvár ostrománál vett seibeiben meghalt. — Páris városának 12 maire-ségén (bírószágin) a' követkamarához adandó kérelmek készítették a' Páris körüli erősítvények ellen. Jelesül a' 12ik kerület lakosi egy illy, igen számos aláírásu ellenkezést (reclamatio) Arago urnak már által is adtak. Általában a' párisiakat a' kormánynak ezen erősítés mellett kimutatott makacszkodása annyira elrémité, hogy most már semminemű erősítésről sem akarnak többé hallani 's ebeli szándékjokat 's félelmöket nyilván 's egyértelműleg kifejezék. A' ministerium ezt látván, Charenton, l'Épine és St. Chaumont erősegek tovább építtetésit jun. 24ikén megszüntette 's a' munkásokat máshová rendelte. — Mazzini olasz menekvő, kit a' kormány Franciaországból kitiltott, Genf-ből protestál a' Moniteurnek azon állítása ellen, mintha ő (Mazzini) lett volna előlülője azon titkos ítélőszéknek, mellynek parancsolatjából Gavioli ama' kettős (hármás) gyilkolást elkövette.

Jun. 25ikén elfogadá a' pairkamara a' bevételi budgetet minden vitatás nélkül 122 szóval 2 ellen. Az ülés többi részit kérelmek foglalák el. Más nap mind a' két kamarai ülések bérekesztettek. A' követkamarában mintegy 120 tag lehetett jelen; a' jegyzőkönyv felolvasatása után gróf d'Argout (belsőminister) lépett a' szószékbe 's e' következő kir. rendeletet olvasta fel: 1 cikkely. A' követkamara 1833iki ülése bezáratik 's bezáratva marad. 2 cikk. E' hirdetvény a' mi belső-, finantz- és tengerügyi minister-statusitoknokink által fog a' követkamarába vitetni. Tuileriák palotája, jun. 26ikán, 1833. — Dupin ur, mint praesidens, jelenté, hogy a' kamara rendéhez képest az ülés ezennel be van rekesztve, mire a' követek széteszlottak. A' pairkamarában marsal Soult adta ált a' bérekesztő kir. rendeletet 's azt a' kamara praesidense olvasta fel. — A' Journal de Paris szerint öt gyakorlat-

tábor fog legközelebb megnyitattni, u. m. St. Omerben, Wattignies-ben, Luneville-ben, Rocroy-ban 's Compiègne-ben; ez utóbbinak Orleans kir. herczeg lesz fő parancsnoka.

A' jun. 27. Tribune kereken ellenmond azon (a' National és Constitutionnel által közlött) hírnek, mintha a' Páris közelében megkezdett erősítési munkák félbe szakasztattak volna. Igaz, úgy mond hogy néhány nap előtt mintegy 2—300 munkás nem tudni mi okból (talán azért, mivel a' követkamara ülés még nem volt bérekesztve) elbocsáttott; de azóta ismét mintegy 1000—1500 ember dolgozik a' l'Épine és Charenton tájéki erő-égeken.

Mehemed Ali fejében mint írják sok terv hemzseg. Többek közt hogy tengeri erejét 20 lineahajóra szaporítsa, — egy országutat Alexandriától Kairóig készíttessen — egy csatornát Suez-től a' Nilusig ásasson — minden gyárait Syriába szállítsa, 's Aegyptust egyedül szántásvetésre fordítsa — a' földközi tengerbe szakadó Orontest a' persa öbölbe folyó Eufráttal összecsatolja — az alexandrettei mocsárokat lecsapolja 's kiszárítsa — Candia várost rokon nevű (Créta) sziget szabad kikötőjévé és Syria egész kereskedésének egyetemi raktárává tegye — Sudát pedig len színtazon szigeten nagyobb rendű hajóinak gyárhelyévé 's t. eféle. Ali energiája ugyan kizár ez óriás tervek iránt minden kételkedést, mindazáltal korossága tiltja létesíthetősöket reménylenünk. — Párisban 1,700 főt meghalad a' gyakorlásra felszabadított orvosok, sebészek 's bábák száma. — Barthe a' bíróságokhoz Soult pedig a' katonasághoz keringő levelet bocsátának azon vezérmódot szabván elejökbe, mellyhez alkalmazkodniok szükség, a' kamarai követek visszatérénsökkor, az ország csak nem minden pontin kiüthető gunyzaigóságok v. charivariklázaiban.

SPANYOLORSZÁG.

Párisi ujságok 's ezek nyomain a' bécsiek után következő a' levél, mellyel a' spanyol király testvérenek Carlosnak nyilatkozására válaszolt: Madrid maj. 6ikán 1833. Legszerettebb öcsém Carlos! Én a' te hajlandóságodról irántam soha sem kételkedtem, 's reményelem, hogy te vizonti hajlandóságomról sem fogsz kételkedni; de nekem kötelességem, magam és leányom jusait, úgy

szinte K
olly ke
erőtetn
ronához
mondoc
csupán
a' testv
kor vis
megkin
lyet ol
a' te j
köteles
ország
nyen t
lenekn
politik
nyugod
népem
nyo l
ez ok
együtt
dulj,
mellye
dósita
ta d f
sabon
zésed
ban, r
minde
len,
letes
menny
gadot
ném r
talad

A
szerin
kezet
tüzve
legki
szabo
midő
ki vol

na-ör
illető
dina
mint
mint
3 esz
testa

szinte koronáméit is híven megörzenem. Szint-olly kevéssé akarom lélekisméretedet arra erőtetnem, hogy követelt jusaidról (a' koronához) lemondj, melly jusokat tőled, mint mondod, csak Isten vehet el, ámbár azok csupán emberi határozatokon alapulnak. De a' testvéri szeretet, mellyel irántad mindenkor viseltetem, arra indít engemet, hogy megkiméljelek azon bú- és boszuságtól, mellyet olly országban kellene érzened, holott a' te jusaid meg nem ismértetnek. Királyi kötelességem kénytet, eltávolítani Spanyolországtól olly infanst, kinek követelési könnyen ürügyül szolgálhatnának az elégületleneknek nyugtalanokodásra. A' legmagasb politikai okok, az ország törvényei, saját nyugodalma, melly nekem olly becses, és népem java a' te visszatéréseidet Spanyolországba lehetetlenné teszik; ez okon felhatalmazlak, hogy háznépoddal együtt a' pápabirtokokba azonnal útnak indulj, hova megérkezésedről 's a' helyről, mellyet lakásul választandasz, engemet tudósítani fogsz. Hadihajóimnak egyike (Lealtad fregát) haladék nélkül meg fog a' lissaboni kikötőben érkezni, 's ottan rendelkezésedre állani. Spanyolország mind azokban, mellyek belső igazgattatását érdeklik, minden külső behatás és befolyástól független, 's én koronámnak ezen teljes és tökéletes függetlensége ellen vétenék 's a' valamennyi európai felség (souverain) által elfogadott be nem avatkozás principiumát sérteném meg, ha velök (a' felségekkel) az általad hozzám küldött nyilatkozást közleném,

A' Journal des Débats jun. 27iki száma szerint a' párisi spanyol követhoz kurir érkezett azon hírrel, hogy a' jun. 20ikára kitűzve volt eskü-nap Madridban minden legkisebb rendbomlás nélkül mult el; a' kiszabott szertartások megtörténtek, 's estve, midőn a' kurir elindult, a' város pompásan ki volt világítva.

Nem lesz érdek nélkül a' spanyol korona-öröklés mostan keletkező versenyében az illető vetélyesek korát előtűntetnünk: Ferdinand 49 eszt. beteges 's nincs olly erőben mint e' korban lennie kellene; idősb leánya mint salica-törvény elleni trón-örökös, lesz 3 esztendő; — don Carlos 47 év 's erős testalkatu, idősb fia mint salica-törvénysze-

rinti trón-örökös 16 eszt. ép 's erős más két ifjabb (14 's 10 esztendő) testvéröccsével; végre Maria Christina királyné most 29 eszt. utóbbi gyermekágya óta testileg igen megfogyatkozott.

A' lissaboni ujság jun. 8ikán hivatalosan jelenti, hogy a' király (dom Miguel) dona Isabel Maria 's dona Maria d'Assumpção hgasszony testvéreivel együtt a' nevezett hónap 4ikén Coimbrába megérkezett, hol akkor don Carlos spanyol kir. hg 's háznépe ugy szinte a' beirai hgné is már jelen volt. — La Lealtad nevű spanyol fregát maj. 23ika óta a' lissaboni öbölben tartózkodott.

B E L G I U M.

Azon vasút iránt, melly egy, a' képviselőkamaraának előterjesztett terv szerint a' Rajnát a' tengerrel fogná kapcsolatba hozni, a' kormány azt nyilatkoztatá ki, hogy azt maga szándékozik a' status javára 's költségein felépíttetni, hogy e' nemzeti vállalat annál inkább biztosítottassék, vámjai a' szomszéd nemzetiekhez alkalmaztassanak 's ha gyümölcsözök, az egész országnak gyümölcsözök. Ehez képest a' kormány fel fog hatalmaztatni, kirekesztőleg e' célra 18 milliónyi kölcsönt venni fel, 's előlegesen is 5 milliót adatni a' kincstárból, vagy ennyit erő, külön kincstár-notákat (mint bank-notákat) bocsátani ki, mellyek aztán a' kölcsön legelső rataiból váltassanak vagy téritessenek vissza. Magának e' 18 milliónyi kölcsönnek mint építési költségnek kamatai 's törlése pedig 1840tól kezdve évenkénti 200,000 franc által fognak fődötteni, mellyek a' vasút jövedelmiből (a' rajta szállítandó teherre vetett vámból) fognak kikerülni. E' tehervám évenként törvény által fog meghatároztatni; a' kölcsön és jövedelmek külön pénztárba folyni, 's az egész meneteléről a' kamaráknak évenként teljes számadás tétetni.

A M E R I K A.

A' Columbiából jött legújabb hírek kedvezők. Uj-Granadának praesidense, ki az ottani gyűlést (congressust) igen megnyugtató üzenettel nyitotta meg nem rég, a' hadsereg kevesbitésével foglalkodik. Naponként várták a' két másik republica (t. i. Venezuela és Aequator, — hajdan mind spanyol birtokok) követeit, hogy a' közös angol a-

dósság felosztásáról alkudozzanak. E' két respublica t. i. megegyezett abban Uj-Granadával, hogy biztosak gyűljenek össze, kik a' három köztársaság közötti viszonyokat megállapítsák 's a' közös adósságból (mert a' három respublica eze'ótt egy volt) mindenikre eső osztalékrészt elhatározzák. A' venezuelai most ülő congressus, mint mondják, igen szép műveltségű 's felvilágosodott férjfiakból áll, kik csak a' jelen ülés alatt is sok jó rendszabást hoztak. A' követkamarán eddig általment törvényjavaslatok egyike azon elvet állítja fel, hogy az egyházi patronatus a' kormányt illeti nem a' pápát; egy másik a' papság jövedelmeit 's egy harmadik a' venezuelai statusadósságot állapítja meg. A' senatus nem kevesbé fontos és bölcs végzéseket tőn, jelesül, hogy ezentul minden vétség-pör (criminalis actio) esküttek (jury) által ítéltessék el, 's hogy a' házasságban polgári szerződésnél egyebet nem ismer el a' status. Az ország financiai mind inkább javulnak. Kereskedési egyezés van alkuban Venezuela és Franciaország között 's ez utóbbi oda fő consulát már ki is nevezé.

Braziliáról írja az angol Standard, hogy ottan, jelesül Bahiában, az utóbbi követválasztások alkalmakor (majus 9ikén) zavarok történtek. A' háborgók elfoglalák az erőseget (ez egy, a' város előtt fekvő kisdud sziget) 's onnan keményen, noha rosszul irányozva lődözték a' várost, míg a' kormány bombáztatni kezdé a' szigetet 's azt a' támadóktól megrohanással el is vevé. Azóta a' csend és szabadabb közösülés, ugy látszik, helyre állott, de közelebb tudósítások még nincsenek. — Ellenben a' mult levelünkben említett parai dühöngésről magányos levelek után következő körülményeket ír a' Lipse-i (Leipzig) ujság: Az april 20iki mézszárlatokra legelőbb is magok a' Portugáliak nyujtának alkalmat, kik t. i. régóta ohajtottak összekocczanni a' színesekkel csak azért is, hogy ön pártjok erejét kitudhassák. Egyike tehát a' vagyonosb kereskedőknek nem akart egy birói végzetnek engedni, 's a' hatóság kénytelen lőn házáat nemzeti örökkel

vétetni körül. E' nemzeti őrség jobbjára színesekből, és így az európai származatúak (noha maga is nagy részben ezektől vevé eredetét) eskütt ellenségeiből áll, 's csak legújabbban, I. dom Pedro elűzetése után, állítottatott fel. Egyszerre a' portugáli kereskedő házából öldöklő tüzelés esik a' nemzeti örökre, melly tűz a' közelben fekvő 5 vagy 6 házból, hova t. i. a' portugáliak titkon összesereglenek, mind inkább növekedett, midőn a' nemzeti őrségnek sor-katonaság is jöve segítségül. A' helyzet kétségkívül a' házak által védett portugáliaknak vala kedvezőbb 's a' katona erőnek és nemzeti őrségnek szükségképen veszteni kellett volna, ha amazoknak (a' portugáliaknak) az elégületlen brazíliai párt is segedelmére jöve. De ez nem történvén, a' színesek végre a' portugáliak házaikba berontottak 's most boszujok mértéket nem ismért. Az első nap (20ikán) mintegy 96 portugáli gyilkoltatott meg részint borzasztó kegyetlenkedéssel; más nap az erdőben is felvadászák őket 's itt ismét mintegy 50en hullottak el. Egy különösen gyűlölt házból a' kisdudek is bayonetekkel szúrattak agyon. Az elégületlen brazíliaiak közül, kik titkon a' portugáliakkal tartottak, szinte mintegy 70en estek áldozatul, noha ezek a' vitába nem elegyültek. Fájdalom! hogy épen a' legnagyobb zavar 's elkeseredés közepett számosan a' dühöngő mulattok közül hajóra ültek 's az Amazona körül fekvő helységekbe széledtek el 's az itt élő, kevés portugált is igen hihetőleg megtámadák. April 24ikén Parában már csendesség volt, de a' szomszéd Marajo szigeten a' gyilkolás még folyvást tartott. A' megmenekhetett portugáliak a' kikötőben fekvő külföldi hajókra futottak 's nem is mertek többé a' szárazra lépni; egyébiránt a' más nemzeti, jelesül angol és francia birtok sértetlenül maradt 's a' nem-portugáliak közül se vagyonában se személyében nem károsult senki. Több belföldi (brazíliai) háznép az őserdőkben fekvő ültetvényeikbe, Parától 80–100 mérföldnyire, költöztek el. — Cobija v. P. Lamar szabad révpárttá lőn Boliviában.

A' gabona pesti piaci ára július 9iken 1833:

P é n z k e l e t :

posz. m. val. ga.	egyéb.	csel.	posz. m. val. ga.	lejt.	közép.	csel.	posz. m. val. ga.	lejt.	közép.	csel.	
Tisztabuza	—	—	100	Zab	44	42 $\frac{1}{2}$	40	Status 5 pC. kötel.	95 $\frac{5}{8}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	—
Kétszeres	—	—	73 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—	— 4 pC.	—	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
Rozs	62 $\frac{1}{2}$	—	—	Köleskása	—	—	—	— 1820ki köles.	194 $\frac{1}{2}$	Bankrészevény	—
Arpa	57 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{2}$	—	Kukoricza	—	—	—	— 1821ki	—	Cs. arany pC. agio	—